

Frihetens parti

Moderaterna

*Anförande av partiordförande
Carl Bildt vid extra partistämma
i Stockholm den 23 augusti 1986*

Carl Bildt valdes lördagen den 23 augusti 1986 till ordförande för Moderata Samlingspartiet.

Sedan 1979 är Carl Bildt ledamot av Sveriges riksdag. Under de borgerliga trepartiregeringarna 1976-1978 och 1979-1981 var Bildt sakkunnig respektive statssekreterare vid regeringens samordningskansli.

Carl Bildts anförande vid den extra partistämman blev uppmärksammat. Bildt pekar i anförandet på behovet av frigörelse och förankring. I en historisk tillbakablick ger han partiets ideologiska grund inför den nya tid som kommer då industrisamhället viker för det nya informationssamhället.

Carl Bildt visar i detta anförande på Moderata Samlingspartiets politiska vision. En vision som bygger på föreningen av den konservativa ansvarskänslan och den liberala frihetslidelsen. Han visar att Moderata Samlingspartiet är frihetens parti och därmed också framtidens parti.

Land skall med lag byggas

Sedan riksdagen flyttade tillbaka från Sergels torg hit till Helgeandsholmen och Gamla Stan, har jag från mitt fönster haft utsikt över en fris som sattes upp när man på 1930-talet byggde ett nytt hus till det dåvarande regeringskansliet.

Frisen skildrar vårt moderna Sveriges framväxt. Den medeltida landslagens kärva ord om att "land skall med lag byggas"; över stormaktstidens herrars insikt om att "vi måste bekymbra oss om fäderneslandens veelfärdh" till den frambrytande industrialismens snabba omvandling av det gamla Fattig-Sverige till ett av världens rikaste länder.

Visst är det mycket som har förändrats under dessa århundraden. Men ändå är det viktigt att peka på det som är oföränderligt. På de värden och ideal som varit så rotade i vårt tänkande och vår folksjäl, att de bestått föränderliga omständigheter.

Den starka rättskänslan är inte unik för vårt land. Men dess roll har varit viktig i ett land som aldrig upplevt slaveri eller livegenskap, och där Torgny Lagman långt in i vår tid tillhört varje uppväxande skolgrabbs eller flickas läsning. Att landet byggs med lagen, och att rätten är den enskildes värn mot överheten, är sanningar som förts över från generation till generation.

Frihetskänsla - kärlek till natur och bygd

Frihetskänslan har varit minst lika viktig. Vår del av världen har inte alltid varit lugn, men vi lever i en av de mycket få europeiska stater vars huvudstads gator inte på nära ett halvt årtusende har trampats av främmande ockupationshärars stövlar.

Öppenheten mot omvärlden har alltid utmärkt det gamla rike som nu blivit vårt moderna välfärdssamhälle. Vi formades av och med Europa. Hansans handelsvälde, medeltidens skolantik, den dramatiska reformationen, upplysningstidens ljus, industrialismens revolutionerande omdaningar - vårt Sverige har aldrig varit en ö. Vi har hämtat styrka ur det större europeiska sammanhang vi alltid varit en del av.

Och sist - därför att den griper över så mycket kärleken till naturen och bygden. Det har ofta sagts att med några generationers perspektiv är vi alla bönder och fiskare. Vi präglas av att vara ett folk som levt av och med naturen. Det är sannerningen ingen tillfällighet, att den kanske störste svenske vetenskapsmannen genom tiderna var Carl von Linné vars livsverk formades just av kärleken till vår natur.

Försvar för frihet och socialt ansvar

Det senaste seklet har förändrat vårt land mer än något tidigare. Industrialismen har gett oss välstånd. Den har också gett oss en ny frihet i demokratis form.

Det var när det gamla skråväsendet började bryta ner, när tullbarriärerna föstes åt sidan och den fria ekonomin började pröva sina vingar i en epok av genomgripande tekniska och vetenskapliga förändringar som förutsättningarna för det moderna Sverige skapades. Demokratien bröt igenom som värnet för friheten. Människors uppfinningsrikedom, hårda arbete och framsynighet lade grunden för en ekonomisk utveckling som på bara någon generation förde vårt land från relativ fattigdom till rikedom i internationell särställning.

Mer än andra är det kanske vårt parti som varit bärare av de gamla ideal som betydde så mycket också i vår moderna tid - rättskänslan, frihetslidelsen, öppenheten mot omvärlden, kärleken till natur och bygd.

Det är vårt parti som klarare än något annat varit berett att föra en politik för försvar av vår frihet och vårt oberoende mot varje form av påtryckning, aggression eller främmande utnyttjande. Vi har velat ge vårt Sverige möjligheten att stå på egen grund, att inte behöva lita till främmande hjälp, att självt ta ansvaret för sin frihet och sitt oberoende.

När stormmolnen 1938 hopade sig över Europa och fascismen skördade det ena offret efter det andra, var det den dåvarande högern - Fritiof Domö, Gösta Bagge och andra - som i riksdagen tog upp frågan om värnet för rättsstaten och för de medborgerliga fri- och rättigheterna. Deras motion bildade inledningen till den långa debatt som kom att leda fram till Gunnar Heckschers rättighetsskyddsutredning och de grundlagsändringar som gjordes under de borgerliga åren.

För oss är frihet mer än majoritetsbeslut. Demokratins grund är värnet av individernas oberoende och integritet. Och friheten kräver respekt och tolerans för människors olika idéer, intressen och värderingar. Den kräver rätt och rum för variation och valfrihet.

Frihetens idéer är ett arv vi moderater bär med stolthet. De är själen i vår politik. Vare sig det handlar om de "stora" frihetsfrågorna - vår frihet; alla folks frihet - eller det handlar om friheten att välja och råda i de tusentals vardagsbesluten om skolan, om vården, om barnomsorgen, om boendet.

Det sociala ansvaret har alltid varit naturligt för ett parti med rötter också i den konservatism som i 1800-talets Storbritannien och Tyskland lade grunden för den moderna socialpolitiken.

I Sverige var det den lindmanska ministären som redan 1907 tog de första stegen mot "en allmän ålderdoms- och invaliditetsförsäkring".

Och när vårt moderna folkpensionssystem tog form 1945-46, var det högerens förslag om en generell och allmän folkpension som lades till grund för riksdagens beslut - det beslut som i grunden fortfarande gäller.

Omprövningens tid

Efter det andra världskrigets slut fick Sverige några gyllene decennier. Med god tillgång till råvaror, billig energi och en industri som stod stark efter neutralitetsårens upprustning, kunde Sveriges sälja sina varor till ett Europa som sakta reste sig ur ruinerna och en värld som insåg att vägen till välstånd låg i en friare världshandel.

Så fick vi då 1950- och 1960-talens tillväxtdecennier, med framstegsoptimism, stegrade förväntningar, vidlyftigare reformambitioner och högre levnadsstandard. Det tycktes på sina håll som om

välståndet skapade sig självt, och politikernas uppgift bara var att fördela de nya rikedomarna och finna nya områden för den politiska maktutövningen.

Men så kom då förändringen. 1970-talet blev baksmällans och omprövningens decennium. Plötsligt stod det klart att välståndet inte värme ur intet och att en politik som förutsatt ständig tillväxt nu blivit tillväxtens främsta hinder.

Och det var ingen tillfällighet att detta också blev ett decennium då våra idéer började växa sig starkare och starkare. Allt fler upptäckte, att det var vi som haft och hade rätt.

Det var vi moderater som tog de viktiga idédebatter på 1970-talet som i så hög grad kommit att forma också 1980-talets politiska miljö.

Det var vi som fick rätt

Det var vi som tog striden för friheten när den kollektivistiska politiken blev allt tydligare.

Det var vi som tog debatten om marknadsekonomin, som visade dess oundgängliga betydelse för välfärd och frihet.

Det var vi som först pekade på den ekonomiska kris som var i annalkande och de krav på sparande, hushållning och sund ekonomisk politik den nödvändiggjorde.

Det var vi som satte rättstryggheten och rättssäkerheten på den politiska dagordningen i en tid när andra muttrade om "polisstat" och ansåg försvaret för individens självklara rätt vara "reaktionärt".

Det var vi som pekade på vikten av en skola som förmedlar kunskaper, ställer krav och ger betyg.

Det var vi som i byggnadsnämnder och kommunstyrelser tog striden med dem som ville riva - inte för att få ljus och luft, utan för att bygga fyrkanter och filer av asfalt, stål och betong.

Det var vi som satte de nationella trygghetsfrågorna - det starka försvaret, värnet av våra gränser - i centrum för den politiska debatten.

Att vi fick rätt - på dessa och andra områden vet idag snart sagt varje svensk.

Och idag har vi i många fall fått välkommet sällskap i en politik som vi alltför länge fick föra i ensamhet och isolering.

Vi har anledning att vara stolta över det vårt parti förmått under denna viktiga tid - och vad det betytt för Sverige.

Ty politik är inte bara att styra och ställa från taburetter och ämbetsverk. Politik är främst att leda, inspirera och forma den debatt och dialog som i en demokrati som vår förr eller senare också styr de beslut som fattas på taburetter och i ämbetsverk.

Att ställa frågorna, att visa vägarna, att formulera visionerna - det är att forma verkligheten.

Och i denna förmåga ligger också en stor del av styrkan i den moderata politiken.

Jag tror det är viktigt för ett parti att blicka bakåt. I det förflutnas erfarenheter ligger mycket av nyckeln till framtiden. I den stolthet vi känner över det vi uträttat vinner vi den tillförsikt vi behöver inför framtiden.

På tröskeln till en omvälvande tidsålder

När vi nu blickar framåt, så är det inte främst mot det ena eller det andra valet.

När vi blickar framåt gör vi det med blicken mot det årtusendeskifte som rycker allt närmare. Nu handlar det om att forma 1990-talets politik för att kunna möta

---

---

utmaningar och ta tillvara möjligheter när det tjugonde århundradet ger plats för det tjugoförsta.

Och det är om detta jag främst vill tala här idag. Därför att i detta ligger min bild av vad vi moderater måste förmå under kommande år. Min bild av det Sverige som vi har ett ansvar för att forma.

Jag är övertygad om att vi står på tröskeln till en omvälvande tidsålder. Och att vi kommer att få vara med om förändringar långt större än vad de flesta av oss kan föreställa sig.

Vi är fortfarande industrialismens och rationalismens barn. Där är grunden för de idéer och visioner, föreställningar och myter som till stor del kommit att styra den politik som format så mycket av vårt samhälle.

Industrialismen var i mångt och mycket den tunga stordriftens och den stora likriktningens ide. Och dess genombrott gick hand i hand med en lika betydelsefull utveckling inom vetenskap och filosofi.

I Newtons efterföljd kunde allt beräknas, delas upp, planeras och förutses. Och vad var då mera naturligt än att tro att det som var möjligt med materiens innersta beståndsdelar, och universums väldigaste rymder, också skulle vara möjligt eller t.o.m. önskvärt när det gäller människorna och deras samhällen? Hur mycket mer praktisk och överskådlig blir inte tillvaron, när saker och ting kan brytas ned i allt mindre och enklare enheter, för att därefter staplas ihop igen i rationell, överskådlig, lättplanerad och i allt förutsebar ordning.

Det var då lätt att ta steget över till den inställning som för ett sekel sedan fick Nietzsche att utropa att Gud var död, och som i Hans ställe försökte sätta politik och planering.

Så blomstrade industrialismen. Och kollektivismen i sin moderna tappning är föga mer än den tidiga industrialismens ide tillämpad på människor i stället för på maskiner. Ju större, desto bättre. Ju enhetligare, desto rationellare. Ju mer planerat, desto tryggare. Marxismens mänskliga stordriftstänkande blev ett socialt plagiat av det löpande bandets och den industriella centralstyrningens förmenta rationalitet.

Så föddes också den sociala ingenjörskonsten. Likt ambitiösa tidsstudiemän skulle dess pionjärer fara runt i den svenska vardagen och förfasas över en så otidsenlig uppfostringsinstitution som familjen, en så förlegad pluggapparat som skolan och en så orationell och statisk styrapparat som rättsstaten. De ville organisera, strukturera och planera människornas tillvaro utifrån sin fasta övertygelse om att människorna ännu inte riktigt hade kommit till insikt om sitt eget bästa.

Säkert ville de väl. Men resultatet blev ett helt annat än det de föreställt sig. Det vi fick var ofta en tom individ, fostrad bland förorter, glas och betong, omyndigförklarad av socialstyrelsen och övervakad av SCB, insnärjd i Krångel-Sveriges regelverk, förmaningar och omsorger.

Tron att den industriella massproduktionens sanningar och den extrema rationalitetstrons dogmer gick att överföra på människorna var och är felaktig. Och som en följd av bl.a. detta brottas vi med problem som inte kan mätas och vägas: drogmissbruket, rotlöshet och främlingskap, otrygghet och rådvillhet hos barn och ungdom, det meningslösa våldet, den känsla av att inte betyda någonting som följer av att det aldrig ställts krav och aldrig utkrävts ansvar.

Men idag står vi också på tröskeln till en ny tid bortom den industriella stordriften, bortom den sociala ingenjörskonsten. En ny tid med nya möjligheter till en ny frihet.

Industrisamhället viker för informationssamhället

Vetenskapen håller långsamt på att lägga Isaac Newton och hans värld bakom sig. Kvantmekaniken - Niels Bohrs och Werner Heisenbergs fysik - bäddar också för en filosofisk revolution som på sikt kommer att få genomgripande politiska effekter.

Ty vi har tvingats konstatera, att inte heller den teoretiska fysiken kan dela upp, beräkna och förutse i varje detalj i all oändlighet. Och begränsningen ligger alls icke i maskinernas förmåga eller i människans fantasi - den ligger i själva materiens yttersta väsen. Den gamla säkerheten håller på att efterträdas av sannolikheter - närmare än så förefaller vi inte att kunna komma sanningen.

I den nya tiden kommer industrisamhället långsamt att vika för informationssamhället. Den traditionella industrin behåller förvisso sin stora betydelse, precis som jordbruk och fiske förblivit viktiga efter det att vi gått över från ett agrart samhälle till ett industrisamhälle. Men utvecklingen går nu mot ett samhälle där ny teknologi bereder vägen för nya lösningar, mönster och värderingar.

När jag gick i skolan var datorer någonting stort, exklusivt och skrämmande. Det var stora anläggningar som sköttes av män och kvinnor i vita rockar.

Idag är bilden radikalt förändrad. Teknologin har gått framåt med stormsteg. Datorerna har blivit mindre och mindre i stället för större och större. Och nu ser vi

---

---

hur det växer upp en yngre generation för vilken datorn är lika självklar som televisionen blev för min och telefonen för mina föräldrars generation.

Informationssamhället kommer att decentralisera där industrisamhället centraliserade. Ty det är inte längre stordrift och enhetlighet som gäller, utan småskalighet och variationsrikedom.

Och den tekniska utvecklingen går framåt med en hastighet som ibland känns svindlande. Vid sekelskiftet kommer våra datorer med all sannolikhet att vara 1,000 gånger kraftfullare än vad de är idag.

Denna utveckling kommer att öppna hitintills okända möjligheter, samtidigt som den ställer oss inför helt nya utmaningar och krav.

En frigörelsens politik som bryter med kollektivismen

Möjligheterna till en ny frihet finns - men risken är stor att dessa kommer att försittas. Det är därför det krävs en frigörelsens politik i Sverige.

Vi måste bryta med kollektivismen. Ty det är synen på människan - främst som en gruppvarelse - som gett oss den stelhet och tröghet som hotar vår framtid.

Förändringen kommer underifrån - om den skall komma på människornas villkor. Ser vi oss om i världen, ser vi att det inte är i de stora myndigheternas eller i de stora företagens hägn som de nya möjligheterna ser dagens ljus. Precis som i varje annan brytningstid är det enskilda människors egna initiativ och ansvarstagande som för utvecklingen framåt.

Och det är i de bygder, länder och regioner som ger friheten, initiativet och ansvarstagandet en ny chans som framstegen kommer och framtiden formas.

I de gamla industrisamhällenas kärnregioner kämpar man med de sociala konsekvenserna av förändrade konkurrens- och marknadsförhållanden. Arbetslösheten känns ofta tryckande och obeveklig. Statssubventioner kan bara skjuta upp den förändring som förr eller senare blir nödvändig.

Men i det nya informations- och tjänstesamhällets centra förefaller växtkraften knappt känna några gränser. Nya idéer skapar nya företag som skapar nya jobb, nya möjligheter och en ny trygghet för alltfler människor.

Visst skapar detta spänningar. Men dessa spänningar är ett uttryck för dynamik och utveckling.

Den gamle stålverksarbetaren, orolig för sin framtid i en tid när jobben verkar bli allt färre och lönerna pressas alltmer, som ser sin dotter skjuta upp genom skola och universitet och skaffa sig den nya kunskap som den nya tiden kräver.

Det sena 1800-talets expansionsorter, som då sög arbetskraft från byar och hemman i när och fjärran, finner plötsligt att de håller på att bli det sena 1900-talets krisorter.

Länder som en gång låg i toppen i teknisk och ekonomisk utveckling och som på detta byggde politisk makt, kulturell storhet och social trygghet, finner plötsligt att konkurrensen från länder där man knappt vet namnet på huvudstaden hotar deras storhetspositioner.

Staffan Burenstam Linder har i en bok nyligen skildrat en del av framväxten av "den nya nya världen" - Stillahavsregionens snabba expansion - och vad den innebär.

Han skriver:

”Inget land har någon av Gud given garanti för välstånd. Ingen region har speciella privilegier... Konkurrensen ... understryker nu detta faktum. Den visar på ett dramatiskt sätt att orörlighet är rörelse nedåt...” Den ”framhäver att vitalitet behövs och att vi måste söka efter vad som kan uppnås och inte efter vad som kan hållas kvar”.

Och visst är det så. Och det som gäller för världsdelar gäller för länder, för landsdelar, orter och individer. I en tid av förändringar och framsteg är orörlighet rörelse nedåt.

Friheten är framstegens drivkraft

Jag tror att den frihetslidelse som finns så stark i vår politik nu håller på att bli än viktigare än vad den varit under gångna decennier, ty det är friheten som är framstegens drivkraft.

Vår uppgift är att visa på en väg att frigöra Sverige och svenskt samhällsliv. Skatter, byråkrati, regleringar och allmänt förmynderi skall inte trycka ned det som i stället skall stimuleras. Världens högsta skattetryck innebär ett dåligt klimat för det företagande och den initiativkraft vi så väl behöver. Det måste vi förändra. Därmed bereder vi marken för de nya möjligheterna.

Då kommer inte arbetslösheten längre att framstå som det hotande spöke den är idag för miljoner människor i Europa och tiotusentals familjer i vårt eget land. Då kan ungdomen känna tillförsikt och entusiasm inför sin framtid och sina utsikter.

Då kan bygder som idag tycker att de hamnat på skuggsidan plötsligt upptäcka, att närheten till den orörda naturen blir en väl så viktig tillgång som närheten till järnvägen, hamnen eller gruvan en gång var.

Då kommer vi att upptäcka, att med informationsfriheten följer valfriheten, och med informationsspridningen följer maktspridningen.

Då kommer vi att se, att det inte i första hand är tillgången på kapital, på naturresurser och på stora arbetskraftsreserver som är avgörande, utan att utvecklingen allra främst förutsätter mänskligt skapande, kreativitet och fantasi.

I ett sådant samhälle blir kollektivismen hopplöst omodern. Ty kommittéer, fonder och ministerier kan organisera och styra och planera - men de kan inte skapa, därför att de så sällan kan tänka annorlunda och tänka nytt. Det kan bara människor - i frihet.

Därför kommer kollektivismen att sopas undan av den utveckling som nu bryter fram, och dess politiska ideologi socialismen att ses som den irrväg och återvändsgränd den faktiskt är.

Denna utveckling innebär stora möjligheter för de fria samhällena. Men den innebär samtidigt en närmast dödlig utmaning mot de slutna samhällen där makt bygger på kontroll, styrning och censur. I dagens Sovjetunionen betraktas t.o.m. kopieringsapparater som omstörtande instrument som skall förvaras bakom lås och bom, och Moskva är en stad där telefonkatalogen är en statshemlighet.

Och i stater som förr ståtade med sin kollektivism förestår nu omprövning. Svälten i Afrika har många orsaker, men en jordbrukspolitik som satt kollektivistiska dogmer före sunt tänkande och enskilda insatser bär en stor del av ansvaret. Vi ser det med tragisk tydlighet i dagens Etiopien.

Men omtänkandet kommer. I Kina finns tecken på att den nation som omfattar en fjärdedel av mänskligheten håller på att bryta upp från kollektivismen. I Tanzania läggs kursen om. I Indien är liberalisering ordet för dagen. Det är friheten som är vägen till framsteg också i utvecklingsländerna.

Kollektivismen kommer att mönstras ut. Men än är dess möjligheter att ställa till skada stor. Just därför är vår insats så viktig.

Frigörelse och förankring

Frigörelse - det är det ena ben som den politik vi skall forma för framtiden måste stå på.

Och det andra benet är förankringen. Kärleken till natur och bygd, frihetslidelsen, rättskänslan och öppenheten mot omvärlden är värden och ideal i vårt samhälle som måste vara stabila och fasta. Ett skede av förändring ställer starka krav på förankring - annars riskerar vi att förlora fotfästet.

Det handlar om trygghet. Och för den enskilde är tryggheten någonting mycket mer och mycket mer betydelsefullt än det som offentliga försörjningssystem någonsin kan ge - viktigt som det är.

Tryggheten ligger också i det goda hemmet och i hembygdskänslan. Den ligger i ett historiemedvetande som ger perspektiv bakåt och en fast grund för framtiden. Den ligger i familjen och i gemenskap över generationsgränserna. Och den ligger för många människor i tron på religionens kraft.

En politik som bygger offentliga försörjningssystem i en aldrig sinande ström, men som rycker undan grunden för familj, bygd, historiemedvetande, nationell självkänsla och tro, kommer aldrig att kunna ge människorna trygghet.

Det handlar om ansvarstagande. Det självklara ansvaret för dem som har det svårt. För dem som fått problem. För sjuka, gamla och ensamma. Vi har det var och en, som medmänniskor. Och vi har det gemensamt.

Det ansvaret gör inte halt vid nationsgränsen. Vid sekelskiftet kommer åtta av tio människor att leva i utvecklingsländerna. Redan idag är nästan en miljard människor direkt fattiga. En värdig framtid för dem betyder trygghet även för oss.

Men ansvaret måste formuleras vidare än vad vi gjort under de senaste decennierna. Vi har smärtsamt lärt oss, att - med Tage Danielssons ord levnadsstandard beror "även på luftens, vattnets, skogens, konstens, kulturens och den mänskliga samvarons kvalitet".

Ansvaret för kultur- och naturmiljö blir allt viktigare. Betongpolitikens härjningar i vårt fina land kan inte göras ogjorda, men dess framfart måste hejdas och ersättas med det ansvar för kultur och miljö som alltid borde ha varit självklart.

Ansvaret för bildning och kvalitet får vi heller aldrig svika. Vi skäms inte för att stå för ett bildningsideal som måhända ibland kan beskrivas som gammalmodigt, men som är det i just den bemärkelsen att det har visat sitt värde under lång tid.

Ansvar för att föra värderingar och normer vidare är viktigt. Kritisk fostran är bra, men den får aldrig leda till hållningslöshet. Vi måste veta, och vi får aldrig tveka att tala om vad som är rätt och vad som är fel.

Vår politik på grundval av en humanistisk människosyn

Vår politik riskerar aldrig att bli enbart materiell. Det är andra ideologier som har materialismen som grund. Och just därför har kanske vi ett speciellt ansvar för att värna värden som inte kan skattas i pengar.

Det ständiga samspelet mellan en snabbt föränderlig verklighet och de oföränderliga värdena, mellan frigörelse och förankring, är något av kärnan i vårt budskap. Och vår politik formas på grundval av en humanistisk människosyn.

Få har fångat denna människosyn bättre än Lars Gustafsson i en dikt från 1982, som han publicerade förra året i boken "Från solstadens murar". Han skrev:

"Det finns ingen människa så avig, så träaktig, så misslyckad, så skev, att inte världen skulle kunna frambringa det ögonblick, den unika situation, som den människan ensam behärskar."

I dessa rader ligger nyckeln till mycket av den politik som vi försöker föra.

Medel-Svensson finns inte

Åtskilliga journalister har under de senaste dagarna frågat mig om vad jag tycker om "Medel-Svensson" och hur mycket kontakt jag har med honom eller henne.

Det är frågor som är uttryck för en lika farlig som felaktig föreställning.

Ty "Medel-Svensson" finns bara i SCBs hårt bearbetade statistiktabeller. Han finns inte i en verklighet där varje människa är unik och oförutsebar. Och det är typiskt att varje journalist som jag frågat om han eller hon är "Medel-Svensson" eller umgås med "Medel-Svensson" slagit ifrån sig med händer och fötter.

Människor är bilister, fotgängare, studenter, föräldrar och turister. De är konsumenter, bokmalar, löntagare, glada gamänger, hyresgäster, nudister och statsråd.

Alla kan någon gång placeras i något fack. Men ingen kan ständigt placeras i samma. Och inget fack räcker för att beskriva en människa.

Vi är inte, och vill aldrig vara, medianvärden i tabeller från SCB. Vi är, och vi vill förbli, unika individer.

I Lars Gustafssons rader ligger insikten om att människan är unik och oförutsebar. Och detta måste vara grunden för vår politik.

Det tvingar oss också till en betydande varsamhet i politiken. Om människan inte är möjlig att förutse är det också omöjligt att i varje detalj förutse effekterna av olika politiska ingrepp - och därmed omöjligt att undvika politiska misslyckanden. Och politiska misslyckanden drabbar de enskilda människorna.

Staten är aldrig detsamma som samhället

Vi moderater har inte alltid de enkla svaren på de komplicerade problemen. Vi tror inte på "mönstersamhället", därför att vi inte tror på "mönstermänniskan", och därför att vi vet att varje försök att forma människan efter samhället i stället för samhället efter människan slutar i despoti och tyranni - i stort som i smått.

För oss är staten aldrig detsamma som samhället. Ty då staten utsträcks över hela samhället, och samhället bara kan leva sitt liv genom staten, har friheten upphört att finnas.

Något av det mest fascinerande som inträffat under senare år i europeisk samhällsdebatt är att denna insikt håller på att återerövra sin plats i vår samhällsfilosofi, inte minst som ett resultat av insatser från författare och tänkare bakom den brutala järnridå som försöker att skilja europé från europé.

Staten är central i ett fritt samhälle. Den säkrar inre och yttre frihet. Den svarar för en social grundtrygghet. Dess roll för bildning och utveckling är viktig.

Men skall staten kunna vara stark, måste den vara begränsad. En stat som försöker allt kommer inte att lyckas med något.

Och en stat med begränsningar kan vara klar och fast. Land icke, och frihet säkras aldrig, med generalklausuler, gummiparagrafer och automatiska halvtidsfrigivningar.

Och det är endast den begränsade och klara staten som har råd att vara generös. Generös och rättvis mot alla dem som har sitt yrke och sin utkomst i olika delar av den offentliga verksamheten. Men också mot dem som verkligen behöver dess stöd.

Det är allt detta som är vår politik. Att älska friheten och att aldrig svika ansvaret. Att respektera människan - den unika individen.

Kompetens, pålitlighet och rättframhet

Men vårt bidrag till svensk politik är icke enbart våra idéer, visioner och värderingar. Vårt bidrag och vår särart är också den politiska stil som är vår.

Och jag tror att den kan sammanfattas i tre ord.

Det första är kompetens. Vi har en politik som hänger samman. Moderat politik är inte bara en samling ståndpunkter eller ens summan av dessa ståndpunkter - moderat politik är ett genomarbetat politiskt alternativ som får styrka just genom sin helhet.

Människor vet, att vi moderater vet vad vi talar om.

Det andra är pålitlighet. Vi står för en klar linje som vi driver med konsekvens och uthållighet. Det har vi lärt icke minst av Gösta Bohman. Människor vet, att de kan lita på oss moderater. Det tredje är rättframhet. Vi tvekar inte att säga det vi tycker. Vi står för våra åsikter och våra värderingar. Vår politik saknar skyggglappar.

Människor vet, att vi moderater säger som det är.

Frihetens och framtidens parti

När vi inom kort avslutar denna extra stämma, skall vi gå ut härifrån som bärare av den optimism som är vår. Inte bara en optimism vad gäller vårt eget parti, utan också en optimism vad gäller Sverige.

Och denna optimism skall vi föra vidare. Vi skall föra ut våra idéer till varje vrå av vårt land. Vi skall ställa dem sida vid sida med den verklighet som alltid är vår vän, aldrig vår fiende.

Våra värderingar och visioner tror jag den överväldigande majoriteten svenskar redan delar - nu handlar det om att också vinna dem för vårt parti och vår politik.

Det blir ett roligt arbete. Säkert kommer medgång att värda med motgång i de snabba vändningar som är det otåliga mediasamhällets speciella kännetecken. Men vår tillförsikt för framtiden kan inte rubbas.

Vi skall visa att det är vi moderater som är frihetens parti i Sverige.

Inte så att andra partier står för ofrihet och förtryck - det vore att göra deras ärliga avsikter orätt. Men inget parti förmår som vårt ta tillvara frihetens värden och idéer.

Och vi vet, att framtiden tillhör friheten. Att en ny tid randas. Att nya möjligheter öppnas. Att det är frigörelse som är vägen till framsteg.

Vi moderater är frihetens parti i Sverige. Och just därför är vi framtidens parti.
